

Coronavirus (Covid-19) Pandemisi Sırasında Ve Sonrasında Hastalığın Yayılımının Azaltılması/Önlenmesi Amacıyla Farklı Toplum Kesimlerine Yönelik Eğitim Seti Hazırlanması

Prof. Dr. Şükran KÖSE

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'de Hubei eyaletine bağlı 11 milyon nüfuslu Wuhan şehrinden bildirilen bir olgunun bugüne kadar hiç görülmemiş yeni bir Coronavirüs ile enfekte olduğu saptanmıştır. Sonradan COVID-19 olarak adlandırılan bu hastalık ülkemizde %2 mortalite ile seyretmektedir. Virüsün genellikle öksürük sonucu oluşan damlacıklar yolu ile insandan insana bulaştığı belirlenmiştir. Kontamine yüzeylere dokunulmasından sonra kişinin kendi yüzüne dokunması ile de bulaş gözlenmiştir. Kuluçka süresi 4-14 gün olup hastalık süresi 5 gün olarak belirlenmiştir. Çin'de ilk vakanın bildirildiği 31 Aralık 2019'dan bu yana yaklaşık 3,5 ay geçmiş olmasına rağmen hastalığın tedavisine yönelik etkinliği ve güvenilirliği kanıtlanmış spesifik bir tedavi ve koruyucu aşı henüz bulunmamaktadır. Bu nedenle korunmada şimdilik en etkili yöntem hasta kişilerle temas etmekten kaçınmak için gerekli önlemlerin alınmasıdır. Hastalığın 11 Mart 2020'de ülkemizde de saptanması ve hastalığın görüldüğü ülke sayısının 114'e çıkması ile aynı gün Dünya Sağlık Örgütü'nün hastalığı pandemi olarak ilan etmesi sonrasında ülkemiz içinde yayılımın önlenmesi ve hasta sayısının sağlık sistemine zorlamayacak düzeyde tutulabilmesi için günümüze kadar karantina, insan hareketliliğinin kısıtlanması ve izolasyon da dahil olmak üzere birçok kitlesel önlemler alınmış, kişisel korunma yollarının iletişim araçları ile bireylere öğretilmesine çalışılmıştır. Bu durum hasta kişilerin tanısı, tedavisi ve izolasyonu kadar bulaşmanın önlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Coronavirus ile enfekte hasta kişilerden öksürük, hapşırık, gülme, konuşma sırasında çevreye saçılan virüs içeren solunum salgısı damlacıkları, sağlam kişilerin mukozalarına temas ederek bu kişilerin hastalanmasına neden olmaktadır. Hastalığın bu şekilde insandan insana bulaşması için bir metreden yakın temas gereklidir. Ayrıca, virüsün alüminyum, ahşap, kağıt, plastik ve cam gibi değişik malzemeler üzerinde en fazla 9 güne kadar kalabilmektedir (Şeker vd., 2020, Kampf vd., 2020). Sadece insan-insan teması ile değil, virüsün birçok yüzeyde de önemli bir süre inaktif olmadan kalabilmesi korunma önlemlerinin çeşitlendirilmesini gerektirmiş olup sunulan projede hazırlanacak materyallerde bu konuya da özel önem verilecektir. 25 Nisan 2020 itibarıyla Türkiye'deki COVID-19 verilerine baktığımızda, 81 ilimizde de vakaların bildirildiği, toplam vaka sayısının 107.773, toplam vefat sayısının 2706, yoğun bakım hasta sayısının 1.782, entübe hasta sayısının 900 ve şifa ile taburcu edilen hasta sayısının 25.582 olduğu görülmektedir. Bu verilerin incelenmesi ile alınan önlemler sayesinde salgının ülkemizde kontrol altına alınma sürecinin başladığı görünse de başta bireysel koruyucu önlemler olmak üzere ülke çapındaki bazı önlemlerin uygulamaya kesinlikle devam etmesi virüsün bulaşma özelliğinden dolayı gerekmektedir. Bu nedenle, sunulan projede olduğu gibi korunma önlemlerini içeren bütün çalışmalar önem taşımaktadır. Bu projeye özgünlük katan konulardan biri de çok farklı sektörlerdeki çalışanlara göre modüllerin hazırlanması ve kişilerin çalışma ortamına özgü alınabilecek basit tedbirlerle nasıl korunabileceklerinin anlatılacak olmasıdır. COVID-19 çalışma yaşamını farklı şekillerde de olsa doğrudan etkilemektedir. Bu durum, sadece tıbbi

açından ve halk sağlığı açısından değil, virüsle mücadele kapsamında sosyal açıdan da ciddi tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Salgın ekonomide ciddi daralmalara, işçiler için iş ve gelir kaybına yol açmakta, salgın işçilerin hem sağlığını hem de iş ve gelirini tehdit etmektedir. Yaşamın devam edebilmesi için bazı üretimlerin de devam etmesi gerekmekte bu durum da çeşitli iş kollarındaki işçileri salgınla karşı karşıya bırakmaktadır. Araştırma bulguları işçiler arasında COVID-19 pozitif vakalarının Türkiye ortalamasının 3 katı olduğunu göstermektedir. Bu durum da dikkate alınarak sunulan projenin kurgusu yapılmış ve başta salgın dönemlerinde de çalışmak zorunda olan far